

De angst waarde rond. Geen gerucht zo absurd of het werd geloofd. Elke commandant in het westen des lands voelde zich bedreigd, liet het gros van zijn troepen defensieve opstellingen innemen tegen *hypothetische* Duitsers (daarmee krachten onthoudend aan de aanvallen op de *werkelijke* Duitsers) en nam tal van andere nodeloze voorzorgsmaatregelen die stuk voor stuk bij de troepen en bij de burgerij de overtuiging versterkten dat een geheimzinnige vijand alom aanwezig was. In Amsterdam werd het garnizoen versterkt. In Leiden werden alle bruggen die tot de binnenstad toegang gaven, opgehaald of opengedraaid, alle overige bruggen afgesloten, alle vaartuigen uit de singels op één punt samengebracht; hier alleen werden drieduizend man in reserve gehouden om de stad te verdedigen tegen een aanval die uitbleef.¹ Ook in Den Haag werd de gehele binnenstad omgeven met militaire en politie-wachtposten die 's nachts geen uur mochten rusten (twee nachten achtereen!); het Haagse Bos werd er doorzocht op Duitse parachutisten – kortom: hier en elders werd een groot deel van de troepen voor even inspannende als zinloze operaties gebruikt, gelast door militaire staven die als regel zonder verstandig overleg impulsief op elk alarmerend bericht reageerden, maar al te vaak nauwelijks aandacht bestedend aan de voeding der troepen die aan hun zorgen toevertrouwd waren, evenmin aan de voor hen noodzakelijke rust.

'De op 10 mei ingezette aanvallen', zo had de commandant van de Vesting Holland 's morgens vroeg op de 11 de gelast,

'moeten met kracht worden voortgezet, waarbij uit Delft een aanval moet worden gedaan in de richting van Rotterdam teneinde de kunstweg 's-Gravenhage-Rotterdam vrij te krijgen, terwijl tevens de wegen in het Westland naar Hoek van Holland van vijand moeten worden gezuiverd.'²

Geen van die operaties was gelukt.

★

In de morgen van de 10de mei was, zoals wij in ons vorig hoofdstuk weergaven, de commandant luchtverdediging, generaal Best, voor de inzet van zijn toestellen onder de bevelen geplaatst van de commandant Vesting Holland, generaal van Andel. Wat op die 10de door de schamele resten van de

¹ Kamerling: *Vesting Holland . . . luchtlandingstroepen*, p. 242. ² Aangehaald a.v., p. 188.